

Özlem SEZGİN

Ortodontik tedavi neden gereklidir?

Ortodonti kelimesi; Yunanca'da ortho "düzgün" ve odons "diş" kelimelerinden oluşur ve "düzgün diş" anlamına gelir. Ortodontik tedavi ile; üst çene, alt çene, üst ve alt diş kavislerinin doğru konumlandırılması ve bunların rehberliği ile dişler ve dişleri destekleyen dokuların düzenlenmesi ve doğru konumlandırılması amaçlanır.

Düzgün sıralanmış dişler, bireyin kendine güvenini artırır. Nasıl görüldüğünüz hakkındaki hisleriniz, yaşam kalitesinde önemli rol oynar. Çapraşık ve düzensiz görümlü dişler ve normal konumda olmayan çeneler nedeni ile kötü görüldüğünüzü hissettiğiniz zaman çekingen olabilirsiniz ve bu durum öz güveninizi azaltabilir. Ayrıca, zihniniz fazlasıyla görünüşünüzle meşgul olabilir. Konuşurken veya gülerken ağzınızı kapatabilir, gülmekten çekinebilirsiniz. Oysa ki, sağlıklı, düzgün dişler ve güzel bir gülümseme, kişinin kendisini doğru ifade edebilmesi için ilk ve çok önemli bir basamaktır. Ortodontik tedavi, görünüşünüzü ve gülümsemenizi düzeltmek için size bir şans verebilir. Daha iyi görüldüğünüzü fark ettikçe, kendinizi daha iyi hissedebilirsiniz ve bu sosyal yaşantınıza ve meslek hayatınıza doğrudan yansıyabilir. Çocukluk döneminde de, dişleri veya çeneleri yüzünden arkadaşlarının alay konusu olan çocuklar, bu durumdan psikolojik olarak olumsuz yönde etkilenebilirler.

Ortodontik bozuklukların nedenlerinde kalıtsal faktörlerin rolü olduğu gibi çevresel faktörlerin de rolü büyüktür. Örneğin; ağız solunumu yapmak, parmak emmek, dudak veya dil emmek, uzun süre emzik emmek (4 yaşından sonra kalıcı iskeletsel bozukluklara yol açabilir), ayrıca gelişim yetersizlikleri, çocuklarda sık görülen bademcik, geniz eti sorunları gibi faktörler sebebiyle oluşan ortodontik bozukluklar sonucu, ortodontiye duyulan ilgi de artmıştır.

Çeneleri ilgilendiren ortodontik problemler ve kapanış problemleri, yetersiz çiğnemeye ve sindirimde güçlüklerle,

konuşmada zorluklara neden olabilir. Dişler düzgün sıralanmadıklarındave alt dişler ve üst dişler birbirlerine göre ideal ilişkide olmadığında, dişler üzerine gelen kuvvetler, çenelere doğru biçimde aktarılamaz ve dişleri destekleyen dokulara, diş etleri ve kemiğe aşırı yük binmesine ve alt çene ekleminde sorunlara neden olabilirler. Kapanış bozukluğu olarak adlandırılan bu durum, diş yüzeylerinde aşınmalara, alt çene ekleminde kronik ağrılara, ses ya da buna benzer problemlere yol açabilir, veya bu şikayetleri şiddetlendirebilir. Dişlerin ideal olarak dizilip kapanışa getirilmesi, çiğneme sırasında oluşacak aşırı yükleri önleyerek, kuvvetlerin doğru iletilmesine olanak tanır.

Ağız sağlığının korunması, çürük ve dişeti hastalıklarının önlenmesinde, düzgün sıralanmış, ideal kontakt ilişkileri olan dişlerin önemi büyüktür. Çünkü çapraşık ve bozuk sıralanmış dişlerin temizlenmesi ve bakımı zordur. Temizlenemeyen bölgelerde bakteri plakları birikmeye başlar ve zamanla çürüklere neden olur. Çapraşık bölgelerde özellikle ara yüz çürüklerine çok sık rastlanır. Çürükler ilerleyerek dişin sinirine ulaşabilir ve dişe kanal tedavisi uygulanması gerekebilir. Çürüklerle başlayan sorunlar, diş çekimlerine kadar gidebilir.

Çapraşıklık nedeniyle ağız hijyeni tam olarak sağlanamadığında dişeti hastalıkları da oluşabilir. Dişeti hastalıkları; dişetini ve kemiği etkileyen kronik bakteriyel enfeksiyonlardır. Birçok insan dişeti hastalığına sahip olduğunun farkına varmaz çünkü ağrı şikayeti pek görülmez. Dişeti iltihabının oluşmasının ana nedeni, dişetine komşu bölgelerdeki dişler üzerinde bakteri plağının birikmesidir. Yetersiz ağız hijye-

nine bağlı olarak diş üzerine çökelmeye başlayan bakteriler, plak halinde birikirler. Plaktaki bakteriler, dişetinde iltihaba sebep olurlar. Dişetleri şişer, kırmızılaşır ve kolayca kanar. Bakteri plağının üzerine minerallerin çökmesi sonucu da diştaşları oluşur. Hastalık tedavi edilmezse plak dişetin altına birikebilir. Plak tarafından üretilen toksinler dişetini irrite eder ve dişleri destekleyen kemik dokusu yıkılabilir. Kemik desteğini yitiren dişler desteksiz kalarak sallanmaya başlayabilir ve dişlerin çekilmesi dahi gerekebilir. Düzgün sıralanmış dişler ise kolay temizlendikleri için dişeti rahatsızlığı ve çürük oluşumuna daha az yatkındırlar.

Erişkin vakalarda, çeşitli sebeplerle diş kaybı sonrasında, bölgenin restorasyonu amaçlandığında, protetik tedaviye yardım amaçlı da ortodontik tedavi gerekebilir. Ağızdaki mevcut dişler, kaybedilen dişlerin boşluğuna doğru hareket edebilir ve dişleriniz aralanabilir, veya dişler çekilmiş olan diş boşluğuna doğru devrilebilirler. Ortodontik tedaviyle, diş boşlukları düzenlenerek proteze olanak sağlanır, bazen de bu boşluklar tamamen kapatılabilir ve protetik restorasyon ihtiyacı ortadan kalkar.

Diş hekimliğinin bir uzmanlık dalı olan ortodonti, önceleri daha çok estetik amaçlara hizmet etmiş fakat daha sonra sınırları genişleyerek bugünkü konumuna ulaşmıştır ve ortodontinin hitap ettiği kitle oldukça genişlemiştir. Erken çocukluk dönemindeki koruyucu ve durdurucu uygulamalardan, çocukluk, ergenlik ve erişkin dönemde düzeltici uygulamalara kadar geniş bir yelpazede hizmet vermektedir.